

REALIZACJA MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII W 2022 R.

Pani Przewodnicząca
Wysoka Rado

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja zadań własnych gminy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom przebiegała zgodnie z przyjętym przez Radę Gminy Kamieniec Ząbkowicki Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2022 r., który został ustanowiony Uchwałą Nr XLIV/336/2022 Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2022 r.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie były środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

1. dochód z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych: 148 449,21 zł;
2. wydatki Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii: 198 243,77 zł (w tym: przeciwdziałanie alkoholizmowi: 189 543,77 zł, przeciwdziałanie narkomanii: 8 700,00 zł).

Cele szczegółowe Programu:

1. Edukacja społeczności lokalnej na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz innych substancji uzależniających;

- a) Prowadzenie punktu informacyjnego z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy, powiatu i województwa;
- b) Zakup materiałów niezbędnych do podejmowania działań o charakterze edukacyjnym;
- c) Przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych na terenie gminy.

2. Zmniejszenie liczby młodzieży eksperymentującej z alkoholem, narkotykami oraz innymi substancjami uzależniającymi;

- a) Sfinansowanie warsztatów, o tematyce, profilaktycznej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim II (przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy);
- b) Sfinansowanie konsultacji dla dzieci i młodzieży Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim prowadzonych przez Psychologa;
- c) Zakup materiałów profilaktycznych;
- d) Zakup kursu e-learningowy dla Zespołu Szkolno Przedszkolnego nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim II;
- e) Sfinansowania warsztatów dla rodziców: „Szkoła dla rodziców” – Zespół Szkolno Przedszkolny nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim.
- f) Dofinansowanie lokalnych imprez sportowych i kulturalnych promujących zdrowy styl życia;

- g) Prowadzenie warsztatów plastycznych dla dzieci z uczestniczącymi w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego;
- h) Prowadzenie, od miesiąca listopada 2022 r., warsztatów socjoterapii dla dzieci uczestniczących w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego, podczas których zostały opracowane następujące tematy:
1. Poznajmy się lepiej.
  2. Jesteśmy grupą – każdy z nas jest ważny.
  3. Ufamy sobie.
  4. Poznajemy i nazywamy emocje.
  5. Wyrażamy swoje emocje i szanujemy emocje innych.
  6. Jestem ważny – wzmacniamy poczucie własnej wartości.
  7. Znam swoje mocne strony.

3. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców:

Zakup profilaktycznych zestawów „Trzeźwy kierowca” i rozdanie ich podczas pikniku parafialnego. Wykorzystanie alkogoogli i narkogoogli do przedstawienia symulacji trudności w koncentracji i poruszaniu się pod wpływem alkoholu i narkotyków.

4. Ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych choroby alkoholowej i narkomanii;

- a) Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ulegających przemocy w rodzinie;
- b) Partycypowanie w kosztach działalności świetlic wiejskich;
- c) Zakup usług medycznych w zakresie sprawowania opieki nad uzależnionymi od alkoholu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także członków rodzin tych osób;
- W roku 2022 udzielono 54 osobom łącznie 66 następujących porad:
- porada diagnostyczna lekarska 4 porady / 4 osoby
  - porada diagnostyczna 8 porad / 6 osób
  - sesja psychoterapii indywidualnej 44 porady / 34 osoby
  - porada terapeutyczna 10 porad / 10 osób
- d) Partycypowanie w kosztach działalności Placówki Wsparcia Dziennego – wynagrodzenie dla osób tam zatrudnionych, zakup artykułów spożywczych, komputerowych, itp.;
- e) Zagospodarowanie dzieciom i młodzieży czasu wolnego – plenerowa impreza na zakończenie wakacji, dzień dziecka, mikołaj.

5. Zmniejszenie rozmiarów naruszenia prawa na rynku alkoholowym;

1. Przeprowadzono kontrolę przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w 5 punktach sprzedaży napojów alkoholowych.
2. Zorganizowanie terenowego szkolenia dla przedsiębiorców sprzedających i podających napoje alkoholowe.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w składzie:

1. Bernadeta Chodasewicz - Przewodnicząca,
2. Agnieszka Rogowska-Koprzak - sekretarz,
3. Jan Włoch - członek,
4. Bogusława Jędrejewska - członek,
5. Ewa Kominowska - członek,
6. Dominik Krekora - członek,
7. Jarosław Węglarz - członek,
8. Helena Staśkiewicz - Dobrowolska - członek,
9. Damian Bieńko - członek,
10. Zdzisław Kril - członek

została powołana Zarządzeniem nr 01/2021 Burmistrza Kamieńca Żąbkowickiego z dnia 04 stycznia 2021 r. w sprawie powołania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamieńcu Żąbkowickim.

Zadania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie uległy zmianie w porównaniu do lat poprzednich, jednak z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju były realizowane w mniejszym stopniu z uwzględnieniem wszelkich zasad bezpieczeństwa.

1. Zadania zmierzające do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu.
  - a) postępowanie w przedmiocie skierowania na badania przez biegłego;
  - b) postępowanie w przedmiocie złożenia wniosku do sądu w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;

2. Zadania opiniodawcze:

Komisja opiniuje wnioski o sprzedaż i/lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, tj. liczba punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

3. Zadania kontrolne:

Zgodnie z art. 18 ust 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości członek GKRPA jest uprawniony do dokonywania kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

4. Pozostałe zadania GKRPA:

Zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.

W roku sprawozdawczym, z uwagi na sytuację epidemiologiczną, działalność Komisji została znacznie ograniczona. W celu zachowania wszelkich względów bezpieczeństwa Komisja spotykała się częściej, jednakże w mniejszych grupach. Na ogół grupy te składały się z 2 lub 3 członków Komisji. Ograniczono również liczbę osób zapraszanych każdorazowo na posiedzenia. Komisja odbyła łącznie 24 spotkania, podczas których:

1. rozpatrzyła 14 wniosków o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego oraz wystosowała 3 zaproszenia do osób, które wskazane były jako świadkowie. Wnioski kierowane były do Gminnej Komisji przez:
  - Komisariat Policji w Kamieńcu Żąbkowskim
  - Zespół Interdyscyplinarny,
  - najbliższych członków rodziny;
2. skierowała 9 wniosków do Sądu Rejonowego w Żąbkowicach Śląskich celem wszczęcia postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
3. skierowała trzy osoby na badanie przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
4. zaopiniowała następujące wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż/podawanie napojów alkoholowych:
  - a) napoje alkoholowe o zawartości alkoholu do 4,5% oraz piwo - 13 wniosków (zezwolenia stałe);
  - b) napoje alkoholowe o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% - 12 wniosków (zezwolenia stałe);
  - c) napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 18% - 11 wniosków (zezwolenia stałe);

5. zainicjowała:

- przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych dla uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim oraz dla uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim II,
- zainicjowała kontynuację konsultacji Psychologa dla dzieci i młodzieży z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim,
- zainicjowała warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci uczestniczących w zajęciach Placówki wsparcia Dziennego.

6. przygotowała projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na lata 2023 – 2024.

W załączeniu podsumowanie diagnozy profilaktycznej.

2 pozostawiam

Pełnomocnik Burmistrza
ds. Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
[Signature]
mgr Agnieszka Rogowska-Koprzak

Podsumowanie - diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki

Wyniki badania:

A. ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nadużywania napojów alkoholowych został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 3,49.
- 60,78% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 54,90% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol.
- Większość badanych mieszkańców było zdania, że spożywanie alkoholu w miejscach publicznych na przestrzeni trwania pandemii jest podobne.
- Zdaniem większości respondentów widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest również podobny biorąc pod uwagę czas trwania pandemii.
- 62,75% ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że ogólne spożycie alkoholu przez dorosłych jest podobne.
- 37,25% respondentów uważa, że małoletni piją więcej niż wcześniej.
- Według 58,33% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mają już za sobą inicjację alkoholową.
- 17,65% ankietowanych sprzedawców alkoholu potwierdziło, iż zna przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim.
- 100,00% ankietowanych sprzedawców uznało sprzedaż alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej za niestosowną.

B. POSTAWY WOBEC ALKOHOLU:

- 29,41% respondentów zadeklarowało abstynencję.
- 60,78% badanych mieszkańców przyznało, że pije alkohol tylko okazjonalnie.
- 11,76% badanych mieszkańców na przestrzeni trwania pandemii sięgało częściej po alkohol.
- 50,98% ankietowanych mieszkańców ma świadomość tego, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania wskazują, że w opinii badanych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Ważność tego problemu została oceniona na poziomie 3,49. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy takich jak m.in.:

- Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania i zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z asertywnych technik odmowy sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Zwiększenie poziomu egzekwowania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- Tworzenie programów pomocowych dla osób zagrożonych marginalizacją; w tym osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie profilaktyki alkoholowej-organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów szkół.
- Promowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych o charakterze bezalkoholowym; wzbogacenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego.

- Zapewnienie dostępu do programów edukacyjnych dla osób dorosłych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

Problem narkomanii w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki

Wyniki badania

A. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nowych substancji psychoaktywnych oraz problem narkomanii uzyskały taką samą wagę punktową tj. 2,96.
- 39,22% badanych mieszkańców uważa, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, natomiast są to nieliczne przypadki.
- Według 29,17% nauczycieli w ich szkole są uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami.
- 70,83% badanych nauczycieli uważa, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem.
- 54,17% badanych nauczycieli bardzo dobrze ocenia swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.
- 18,52% badanych rodziców nie potrafi rozpoznać osoby pod wpływem narkotyków.
- 48,15% rodziców rozmawia z dziećmi rzadko na temat konsekwencji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- Zdecydowana większość badanych mieszkańców tj. 88,24% nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można nabyć narkotyki.
- 11,76% ankietowanych mieszkańców przyznało, że zna osoby zażywające narkotyki.
- 5,88% mieszkańców przyznało się do eksperymentowania z narkotykami.

- 88,24% mieszkańców oraz 40,74% rodziców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomagającym osobom uzależnionym.

Wnioski i rekomendacje

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii w niewielkim stopniu dotyczy mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest podejmowanie działań takich jak:

- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- Realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych.
- Promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia.
- Rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media społecznościowe.
- Zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej.
- Współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.
- Zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego.
- Kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy między uczniami, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nie odpowiedzialności.
- Prowadzenie działań edukacyjno- profilaktycznych oraz informacyjnych na temat nowych substancji psychoaktywnych, w tym przede wszystkim e- narkotyków.

Problem nikotynowy w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki

Wyniki badania

A. POSTAWY WOBEC WYROBÓW TYTONIOWYCH:

- 33,33% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że pali papierosy.
- Do nałogowego palenia przyznało się 52,94% palących.
- 76,47% palących mieszkańców pali w obecności dzieci.
- 58,82% palących mieszkańców uważa, że palenie szkodzi ich zdrowiu.
- 66,67% ogółu badanych było zdania, iż palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne.
- Według 62,50% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy palą papierosy.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki zwracają uwagę na problem uzależnienia od nikotyny i jednocześnie wskazują na podjęcie między innymi takich działań, jak:

- Realizowanie programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania papierosów.
- Prowadzenie edukacji społecznej na temat szkodliwości palenia biernego.
- Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży wyrobów tytoniowych w zakresie przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki

Wyniki badania

A. POSTAWY WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY:

- Jak twierdzi zdecydowana większość badanych tj. 92,16% bicie, szarpanie i popychanie najczęściej oznaczają przemoc w rodzinie.
- 72,55% mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomocowych.
- 35,29% badanych mieszkańców potwierdza znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc.
- 7,84% respondentów osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie.
- 23,53% mieszkańców dopuszcza stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, w sytuacji kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.
- 33,33% badanych rodziców nie popiera zakazu stosowania kar cielesnych.
- 14,81% badanych rodziców używa siły fizycznej rzadko, raz na pół roku.
- 3,70% badanych rodziców uważa, iż dziecko powinno czuć respekt przed nimi.
- 44,44% badanych rodziców zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.
- 41,67% badanych nauczycieli uważa, że w ich szkołach są uczniowie, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.
- 66,67% badanych nauczycieli spotyka się z atakami agresji i przemocy wśród uczniów, jednak są to nieliczne przypadki.
- Wszyscy badani nauczyciele wiedzą jak postępować w sytuacji wystąpienia przemocy między uczniami.

Wnioski i rekomendacje

Podsumowując część badań dotyczącą zjawiska przemocy, widzimy, że problem ten dotyczy również mieszkańców z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz jej przeciwdziałania; w tym m.in.:

- Organizowanie spotkań z mieszkańcami i programów informacyjnych podczas, których udzielane byłyby porady jak radzić sobie z przemocą w rodzinie.
- Udzielanie informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie działań edukacyjno- profilaktycznych w szkołach wśród rodziców oraz kadry pedagogicznej.
- Organizowanie imprez, spotkań integracyjnych dla rodzin, pozwalających na umacnianie więzi rodzinnych.

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

Wyniki badania

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ:

- Uczniowie biorący udział w badaniu potwierdzają występowanie przemocy w środowisku szkolnym.
- Wielu uczniów przyznaje, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 25,76% uczniów klas piątych i szóstych oraz 43,10% uczniów klas siódmych i ósmych.
- 36,36% uczniów klas piątych i szóstych oraz 18,10% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że w szkole są uczniowie, przed którymi odczuwają lęk.
- 25,76% uczniów klas młodszych oraz 31,03% uczniów klas starszych spotyka się z aktami przemocy poza szkołą.
- 16,67% uczniów klas piątych i szóstych oraz 18,10% uczniów klas siódmych i ósmych brało czynny udział w akcie przemocy.

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły oraz czynne uczestnictwo w aktach przemocy wśród uczniów w poszczególnych klasach.

Tabela 50. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotykane przejawy przemocy poza szkołą	25,76%	31,03%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	16,67%	18,10%

- Uczniowie niezależnie od kategorii wiekowej, najczęściej wskazywali dyrekcję szkoły, wychowawcę czy pedagoga jako osoby, do których się zwrócą, jeśli będą ofiarą lub świadkiem przemocy.
- Duża grupa uczniów nie posiada wiedzy na temat instytucji z terenu gminy świadczących pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Wśród uczniów klas piątych

i szóstych do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 34,85% badanych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 42,24%.

Wnioski i rekomendacje

Jak wynika z diagnozy równie istotnym problemem występującym w środowisku szkolnym jest przemoc.

Szczególnie istotnym wydaje się być walka z agresją słowną, ośmieszaniem czy też poniżaniem. Agresja i przemoc w szkole przejawia się głównie w różnych formach napastliwości czy dokuczliwości jednych uczniów wobec innych (impulsywnym uderzeniu, zwymyśłaniu, złośliwym podstawieniu nogi itp.) bądź w używaniu przez jakąś grupę dzieci siły czy pośredniej przemocy wobec słabszych, aby ich zastraszyć, podporządkować, uzyskać od nich pożądane "usługi" i dobra (np. pieniądze, atrakcyjne przedmioty)³³.

Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych i obejmować przede wszystkim:

- Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zagadnień agresji, ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej, poniżania i ośmieszania. Zwiększanie wiedzy w zakresie sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych oraz reagowania wobec zachowań agresywnych pozwoli młodym ludziom na swobodne funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym. Ponadto niezbędnym jest zwrócenie uwagi na rolę osoby krzywdzącej oraz tego jak bardzo silnie jej działanie może wpłynąć na psychikę ofiary, szczególnie w tak młodym wieku. Posiadanie przez uczniów wiedzy w tym zakresie będzie miało również

---

³³ Szkolnictwo - agresja i przemoc w szkole

pozytywny wpływ na kształtowanie zachowań rzutujących na ich samoocenę oraz pewność siebie.

- Wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki istnieje spora grupa uczniów nie posiadająca wiedzy w tym zakresie.
- Wzmacnianie czynników chroniących wśród dzieci i młodzieży.

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Wyniki badania

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH:

- Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta wraz z wiekiem badanych uczniów.

Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Tabela 51. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	13,64%	37,93%
Palenie papierosów, w tym e-papierosów	10,61%	30,17%

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 27,27% uczniów klas siódmych i ósmych piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz (40,91%).
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 23,81% uczniów klas siódmych i ósmych zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.

- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	48,48%	61,21%
Palenie papierosów	57,58%	75,65%
Zażywanie narkotyków	9,09%	18,97%

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych.
- Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła, iż używała narkotyków. Do zażywania narkotyków przyznało się 10 uczniów.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo dość dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, która takiej wiedzy nie posiada.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca postaw uczniów z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki wobec różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych.

Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało

w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- Prowadzenie programów informacyjno-profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu, palenia papierosów, czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych.
- Organizacja warsztatów profilaktycznych mających na celu uświadamianie uczniów na temat skutków używania substancji psychoaktywnych oraz odpowiedzialności za namawianie do tego innych.
- Wzmacnianie czynników chroniących wśród dzieci i młodzieży takich jak: wzmacnianie postawy asertywnej, wzmacnianie poczucia własnej wartości niezależnej od opinii rówieśników oraz wspieranie pasji i zainteresowań uczniów.
- Prowadzenie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy.
- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów, jak również dla kadry pedagogicznej.

- Realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

Problem cyberprzemocy wśród uczniów

Wyniki badania

A. ZJAWISKO CYBERPRZEMOCY:

- Większość badanych wie czym jest cyberprzemoc. Wiedzę na ten temat potwierdziło 65,15% uczniów klas piątych i szóstych oraz 82,76% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Ankietowani potwierdzają przypadki, w których osobiście doświadczyli cyberprzemocy, gdyż ktoś zrobił im zdjęcie lub nakręcił film wbrew ich woli. Takie sytuacje zostały potwierdzone przez 31,82% uczniów klas piątych i szóstych oraz 46,55% klas siódmych i ósmych.
- Część uczniów przyznała się do oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Takie przypadki potwierdziło 9,09% uczniów klas piątych i szóstych oraz 20,69% badanych z klas siódmych i ósmych.
- Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet, a wraz z wiekiem częstotliwość takich sytuacji dość dynamicznie wzrasta. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do tego typu działań przyznało się 51,52% badanych, a w grupie uczniów klas siódmych i ósmych 68,97%.

B. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY:

- Niepojęty jest wynik, iż wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 84,85% uczniów klas piątych i szóstych oraz 68,97% klas siódmych i ósmych.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca zjawiska cyberprzemocy wskazuje, iż jest to problem dotyczący również uczniów szkół z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Warto zatem pracować z młodzieżą nad wrażliwością wobec cyberprzemocy oraz poszerzać ich wiedzę na temat tego jak odpowiednio reagować w sytuacji zetknięcia się z tym zjawiskiem. Nauczyciele i rodzice powinni podpowiadać swoim dzieciom, gdzie

zgłaszać się, gdy jest się ofiarą lub świadkiem działania cyberprzemocy, gdyż bardzo wielu uczniów deklaruje brak wiedzy w tym temacie.

Należy także zwrócić uwagę, że wielu uczniów deklaruje zawieranie znajomości przez Internet. Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących korzystania z mediów powinna zatem obejmować zagadnienia radzenia sobie z zaskakującymi czy też niebezpiecznymi zachowaniami nieznanych osób spotkanych w sieci. Ponadto istotnym jest uświadamianie na temat zagrożeń czyhających w Internecie, gdyż wraz z wiekiem zmienia się cel wykorzystywania sprzętów elektronicznych i uczniowie zaczynają coraz częściej przeglądać portale społecznościowe, strony poświęcone rozrywce oraz uczestniczyć w grach w wirtualne światy. W związku z tym ważne jest poznawanie zasad racjonalnego korzystania z mediów, ochrony swojej prywatności i danych osobowych.

Reasumując powyższe, w ramach działań profilaktycznych zaleca się:

- Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, poszerzenie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Przekazywanie informacji na temat niebezpieczeństwa, jakim jest zawieranie nowych znajomości w Internecie.
- Realizowanie projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej z naciskiem na cyberprzemoc i hejt. Ważnym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą i hejtem oraz kształtowanie od najmłodszych lat wrażliwości wobec takiego zjawiska. Posiadanie takiej wiedzy sprawi, że uczniowie nie będą obojętni wobec takich form przemocy, a co więcej będą potrafili w odpowiedni sposób na nią zareagować.
- Przekazywanie informacji na temat organizacji czy serwisów internetowych pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.